

weet
ik
veel

Van Mirjam Oldenhave verscheen eveneens bij
Ambo|Anthos uitgevers

Alles goed en wel

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Mirjam Oldenhave

**weet
ik
veel**

Belevissen van een pleegmoeder

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 4677 4
© 2019 Mirjam Oldenhave
Omslagontwerp bij Barbara
Omslagillustratie © Shutterstock
Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

esi

Onze nieuwe pleegdochter is er nog maar net en ik ben nu al wanhopig. Ze wil weg en verder niets. Onverzettelijk staat ze al langer dan twee uur bij de voordeur. Wat ik ook probeer, ze zegt alleen maar: ‘Geef de sleutel.’

Volgens de informatie die we gisteren in alle haast kregen, heet ze Esi, is ze negen jaar en komt ze uit Drenthe, maar volgens de groepsleider die haar net gebracht heeft, is ze pas zeven en komt ze oorspronkelijk uit Ghana.

‘Is dit dan wel het goeie meisje?’ vroeg ik zacht.

Ja, dat wist hij zeker, de naam klopte en het kwam wel vaker voor dat de gegevens niet helemaal aansloten, vooral bij spoedjes. Haar dossier lag nog bij Bureau Jeugdzorg, maar ze zouden het zo snel mogelijk nasturen.

‘En haar spullen?’ Ik had alleen maar een plastic tasje gezien. Hij wees ernaar.

‘O ja, daar,’ zei ik gauw.

Toen gaf hij Esi een knuffel die ze met afgewend hoofd

onderging en verdween. Sindsdien staat zij bij de voordeur en loop ik op en neer tussen de keuken en de gang.

‘Wil je misschien iets drinken?’

Geen reactie.

‘Ik kan het ook hierheen brengen,’ zeg ik.

‘Geef de sleutel.’

Op de pleegzorgcursus hebben we geleerd om van de ontvangst geen feestje te maken. Weg met de slingers en de welkomstaart, geen enkel kind verheugt zich erop om bij vreemde mensen te gaan wonen. In de crisisopvang is de kans groot dat de biologische ouders tegen de uithuisplaatsing zijn, het kind komt waarschijnlijk uit een panieksituatie, anders hoeft het allemaal niet zo ogenblikkelijk te gebeuren. Rust, dat moet de eerste boodschap zijn. Geen feest, maar rust. En daarna zien we wel verder.

Ik ga maar weer naar haar toe. Ze staat met haar neus bijna tegen de deur aan, alsof ze straf heeft. Ollie, onze zwarte neplabrador, zit nu naast haar, ook met zijn rug naar me toe. Hij moet nodig worden uitgelaten.

‘Moet jij niet plassen?’ vraag ik.

Ollie krabt aan de deur.

‘Nee, ik bedoel jou niet, jij tilt je poot maar even op in de tuin.’

Ineens kijkt Esi om, verrast en ik geloof ook geamuseerd.

‘Kom je mee kijken?’ vraag ik voorzichtig.

Ze knikt en loopt achter me aan naar de keuken. Ik schuif de tuindeur open, Ollie loopt snel naar zijn boompje en begint te plassen. Ik doe het geluid van zijn straal na, Esi lacht.

‘Kijk, dit wordt jouw kamer,’ zeg ik, nadat Esi zich erbij heeft neergelegd dat ze hier moet blijven.

Ze kijkt nauwelijks om zich heen maar begint zich meteen uit te kleden.

‘Wil je niet eerst wat eten?’ vraag ik.

‘Neuh,’ antwoordt ze. Waarschijnlijk is ze bekap.

Uit haar plastic tas haalt ze een roze pyjamatruitje met bijpassend kort broekje.

‘Mooie pyjama!’

‘Shortama,’ verbetert ze. Ze haalt een beige panty uit haar tas, trekt het broekje ervan over haar hoofd en draait daar heel geroutineerd de pijpen als een soort sjaaltje omheen.

‘O, ik snap het, anders krijg je klitten in je haar,’ zeg ik.

Ze knikt.

‘Zal ik je even laten zien waar je je tanden kunt poetsen?’

‘Heb ik thuis al gedaan.’

Thuis, dat was noodopvang de Doorstroom, haar laatste adres.

‘Morgen hoef je nog een dagje niks,’ zeg ik. ‘Dan zal ik je alles rustig laten zien, ook de buurt en je school, die is naast ons huis, lekker makkelijk.’ Ik blijf staan maar ze lijkt me niet meer nodig te hebben, dus ik laat haar maar even met rust. ‘Ik kom je zo nog even welterusten zeggen.’

‘Kan toch ook nu alvast?’ vraagt ze verbaasd.

Job komt de kamer binnen, hij heeft zijn jas nog aan. ‘Hé hallo!’ zegt hij.

Hij verwachtte natuurlijk een Drents meisje van negen.

‘Dit is Esi en dit is Job,’ zeg ik.

‘Woon jij ook bij haar?’ vraagt ze.

‘Ja, in zekere zin wel,’ antwoordt hij onhandig.

Ze kijkt nog een keer naar mij, stapt dan in bed en doet haar ogen dicht.

regels

Job en ik zijn crisispleegouders, dat wil zeggen dat de plaatsing meestal acuut is; als je gebeld wordt staat het kind al klaar met de jas aan. Daarom is de informatie die je krijgt meestal heel summier. Als het goed is, wordt er nog een bij elkaar geharkt dossier opgestuurd, maar tot die tijd is het aftasten en inschatten.

Ik had even aan Esi moeten laten zien waar wij slapen, nu heeft ze geen idee. Ons huis is als volgt ingedeeld: de woonkeuken is beneden, evenals haar slaapkamer. Boven zijn onze slaapkamer, de badkamer en de werkkamer van Job. Ollie ligt meestal in de keuken.

Er heeft ook ooit een jongetje bij ons gewoond dat mij de eerste nacht kwam zoeken omdat hij zijn glaasje water had omgegooid. ‘Mevrouw, mevrouw!’ hoorden we. Sindsdien geef ik een zorgvuldige rondleiding voordat ze de eerste nacht gaan slapen, maar ik ben het ditmaal vergeten. Voor de zekerheid laat ik de deur van onze slaapkamer openstaan, maar we horen haar niet meer.

's Morgens kijk ik in haar kamer, er steekt een toefje panty boven het dekbed uit, meer zie ik niet.

Job gluurt over mijn schouder. 'Ligt ze er wel?'

Ik til een stukje dekbed aan het voeteneinde op, we zien een bruin voetje met een wit-roze onderkant. 'Zal ik haar wakken?'

'Misschien heeft ze vannacht wel wakker gelegen,' fluistert Job.

Goed, we wachten nog even. Onwennig zitten we aan een uitgebreid gedekte tafel met drie borden.

'Zal ik haar nu dan maar gaan halen?' vraag ik om halftien, maar dan komt Esi de keuken binnen, aangekleed en wel. Ze opent de koelkast en zet het pak melk aan haar mond. *Klok-klok-klok...* Het is net alsof ze ons niet ziet, alsof wij hier niet zitten.

'Goeiemorgen, Esi!' zeg ik.

Ze wacht even, zonder om te kijken, en neemt dan nog een paar slokken. Op de cursus hebben we geleerd dat je vanaf het eerste moment regels moet stellen om het kind houvast te geven.

'Dat moet je wel eerst vragen.' Ik doe het voor: 'Mag ik iets uit de koelkast pakken?'

Ze kijkt me onderzoekend aan en komt dan aan tafel zitten. Job staat op om de koelkast dicht te doen.

'Dat moet je eerst vragen.' Esi knikt zijwaarts naar mij: 'Mag ik de koelkast dichtdoen?'

Misschien denkt ze dat hij hier ook nog maar net woont.

'Ik zal er voortaan aan denken,' zegt Job snel.

Ik schuif een bord naar haar toe. 'Job is mijn man.'

‘En Mirjam is mijn vrouw,’ zegt Job.

Daar moet ze om lachen, heel kort maar wel hard.

‘Esi, wat wil je eten?’ vraag ik.

Ze wil soep.

‘Nee, ik bedoel nu, voor je ontbijt.’

Ja, soep dus.

‘Zal ik een boterham voor je maken?’

Nee, ze wil soep.

‘Maar dat hebben we niet,’ zeg ik.

Ze maakt een geluidje met haar mond, een soort zuigzoen in de lucht, terwijl ze verontwaardigd naar het plafond kijkt. Ik hoor later dat het een ‘tjoerie’ heet en nog veel later dat ik het moet verbieden omdat het brutaal is.

‘Wat heb jij gegeten?’ vraagt ze aan Job.

‘Een boterham met kaas,’ antwoordt hij, alsof hij zelf ook liever soep had gehad. Ze knikt naar mij: goed dan, smeer maar.

Job streelt even haar hand, een grote, witte mannenhand bij een diepdonkerbruin meisjeshandje. We kijken er alle drie naar.

Daarna staart ze naar buiten terwijl ze rustig haar boterham eet. Ik stel wat onnozele vragen waar ze nauwelijks op reageert.

‘Als we klaar zijn met eten en douchen, gaan we met Ollie wandelen,’ zegt Job.

Ze knikt. ‘En ik ga op jullie laptop.’

‘Mag ik op jullie laptop?’ verbeter ik automatisch.

‘Nee, jij moet met Ollie wandelen,’ zegt ze.

Het eerste meisje dat bij ons kwam wonen, wilde steeds maar opruimen. Wat ik ook probeerde, ze werd pas rustig als ze mocht poetsen. Acht jaar was ze! Uiteindelijk sloten we compromissen: als zij een uur met mij meeging, bijvoorbeeld naar de speeltuin, ging ik een uur met haar schoonmaken. Dan zat ze eerst gedwee haar speeltuinuur uit, als een volwassene die op een kind past, en daarna liepen we samen met emmers sop door het huis. Ze kon prachtig zingen, ook tweestemmig met mij, om die reden werkten we het liefst in de badkamer, vanwege de mooie akoestiek.

Na haar kwam er een jongen die aan één stuk door kletste, erg gezellig, maar al na een paar dagen gaf ik hem zwijgopdrachtjes: ‘Nu moet je een tijdje je mond houden, totdat de grote wijzer bovenaan staat.’

‘Ja, en niet de kleine wijzer, want die gaat veel langzamer dan de grote, toch? Sommige klokken hebben een secondewijzer, die gaat juist veel en veel sneller. Mijn vader heeft een turbowijzer op zijn horloge en die...’

‘Ssssst!!’

Er volgden nog een aantal kinderen, allemaal merkant genoeg om een heel boek over te schrijven en na een pauze van een half jaar kwam Esi.

Het meest opvallend is haar onafhankelijkheid, ze gedraagt zich alsof ze een betalende gast is in een bed & breakfast.

‘Zal ik je nu laten zien hoe de douche werkt?’ vraag ik als ze klaar is met haar boterham.

‘Dat weet ik allang, hoor!’ antwoordt ze.

Ik moet duidelijker zijn. 'Je moet douchen,' zeg ik.

Verbaasd kijkt ze me aan. 'Nu??'

'Ja, ik ga met je mee om hem aan te zetten.'

Ze haalt haar schouders op. 'Mij best.'

We lopen samen naar de badkamer, waar ze zich meteen uitkleedt, ze is niet preuts. Er is ook een jongen bij ons geweest die zijn onderbroek aanhield onder de douche.

'Hoe kun je je piemel dan wassen?' vroeg ik.

'Die wast zichzelf,' antwoordde hij.

Ik dacht: laat ik Job erbij roepen, maar zodra ik weg was draaide hij de deur op slot.

We hoefden niet na te denken over een oplossing, want de volgende dag was er al een definitieve plek voor hem gevonden.

Esi laat de kraan bij de wastafel druppelen, pompt wat zeep op haar handen, maakt ze nat en zeept zich in, heel grondig van top tot teen.

'Wat slim om het zo te doen,' zeg ik.

'Zo moet het ook,' antwoordt ze. Ze wijst naar de douche. 'Zet maar aan.'

Ik doe het en wacht tot de straal warm genoeg is. 'Ja, je kunt eronder.'

'Nee, dan wordt mijn haar nat, ik wil hem in mijn hand.'

Alles doen we verschillend, het moet voor haar net zo onwennig zijn als voor mij, maar ze lijkt er weinig last van te hebben, ze gaat gewoon haar gang, of ik er nou bij sta of niet.

Als ze gedoucht en aangekleed is, amuseert ze zich met haar felroze Nintendootje. ‘Mijn DS’, noemt ze het. Alle kinderen die hier gewoond hebben hadden er een, wij zagen ze per kind geavanceerder worden. Eerst vlogen er symbooltjes rond op een zwart-witschermpje, daar kon je Tetris en dat soort spelletjes op spelen. Esi heeft er een met twee schermpjes en een ongelooflijk mooi 3D-beeld.

‘Ga je mee een stukje met Ollie wandelen?’ vraagt Job.

‘Nee,’ antwoordt ze vriendelijk.

‘Zullen we bij het speeltuintje naast ons huis gaan kijken?’ vraag ik een uur later.

Zonder op te kijken schudt ze haar hoofd. ‘Ik ben dit aan het doen.’

‘Maar je kunt toch niet de hele dag op dat ding spelen?’

‘Jawel, ik heb een oplader,’ zegt ze.

Ze varieert wel in locatie, soms zit ze aan de keukentafel, soms ligt ze in haar kamer op bed, maar na een tijdje gaat ze naast Ollie op zijn kussen zitten en daar blijft ze hangen.

‘Hopelijk is ze niet bang voor Ollie,’ zei ik nog toen ze in aantocht was, maar het eerste wat ze tegen hem zei was: ‘Ollie, schuif eens op!’

Ik doe ondertussen maar wat kleine klusjes in de keuken. Als ik iets aan haar vraag, haalt ze haar schouders op en als ik iets vertel, negeert ze me.

Er is een lastig onderwerp dat ik telkens voor me uit schuif: school. Om twaalf uur kan ik er niet langer om-

heen, want het is pauze en we wonen pal naast de school: van de ene op de andere seconde is het zo'n herrie dat je elkaar bijna niet meer kunt verstaan.

'Dat zijn de kinderen op het schoolplein,' zeg ik.

'Ik hoor niks,' antwoordt ze.

Ik ga bij haar zitten. 'Morgen ga jij ook naar die school, dat heb ik verteld, hè?'

Woest begint ze op de knoppen van haar apparaatje te drukken. Ik kijk naar haar kroeshaar, is er in deze witte buurt wel een kapper die daar raad mee weet?

'Ik wil niet.'

'We gaan van tevoren kennismaken met je juf en daarna...'

'Okeeee, dan ga ik wel,' zegt ze. Ze zucht als een vermoede puber die al veel te lang naar een preek heeft moeten luisteren.

'Naar school, bedoel je dus?' vraag ik.

Ze knikt. We zijn een tijdje stil, ik moet even wennen aan de snelle omslag.

'Ik haat school,' mompelt ze.